

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ МОНО- ТА ПОЛІВИДОВОГО АГРОЦЕНОЗІВ ЗА РІЗНИХ АГРОТЕХНОЛОГІЙ

Н.І. Мартинюк, аспірант
ННЦ «Інститут землеробства НААН»
asert777@rambler.ru

Органічне аграрне виробництво, як система господарювання, з кожним роком набуває все більшої популярності у світовому сільському господарстві та серед споживачів екологічно безпечних продуктів харчування. Нині під органічне сільськогосподарське виробництво в світі використовуються значні площі земельних угідь: в Європі – 5,1 млн. га, Північній Америці – 1,5 млн. га, Латинській Америці – 4,7 млн. га, Австралії – 10,6 млн. га. Середній показник в країнах ЄС сягає близько 5%, в Австрії та Італії – 8%, в Швеції, яка вважається європейським лідером – майже 12% [1].

Враховуючи світові тенденції, Україна може стати провідним виробником продукції, що відповідає вимогам органічного землеробства. За даними Федерації органічного руху України, сучасний внутрішній споживчий ринок сертифікованих органічних

продуктів в Україні почав розвиватись з 2006 р., сягнувши в 2008 р. 600 тис. євро, 2009 р. – 1,2 млн. євро, 2010 р. – 2,4 млн. євро, в 2011 р. – зріс до 5,1 млн. євро. Нині в Україні 155 виробників на площі понад 270 тис. гектарів кардинально змінюють власні принципи діяльності, використовують органічні методи господарювання, часто отримуючи значно вищі врожаї, ніж в середньому в регіоні чи країні і при цьому вони сертифіковані як органічні у відповідності з жорсткими вимогами регулювання Євросоюзу [2].

Дослідження виконували у стаціонарному досліді відділу обробітку ґрунту і боротьби з бур'янами (дослідне господарство «Чабани» Національного наукового центру «Інститут землеробства НААН»), що розташоване у північній частині Лісостепу України. Ґрунт стаціонарного досліді – сірий лісовий крупно пилуватий легкосуглинковий. На момент закладання досліді вміст гумусу у 0-20 см шарі склав 1,10-1,25 %, реакція ґрунтового розчину рНКСІ 5,0, рухомих форм фосфору 12-14 і калію 10-12 мг на 100 г ґрунту.

У зв'язку з особливостями ведення органічного землеробства – заборонаю використання ксенобіотиків, якими є гербіциди, одним із доступних заходів забезпечення контролю бур'янового компонента агрофітоценозів є заходи, що виконуються у циклі основного обробітку ґрунту [3]. Ефективність їх у 2013 році вивчали на прикладі агроценозу вівса (моновидовий посів) та вівсяно-пелюшкової сумішки (полівидовий посів) та продовжили пошук ефективних заходів зниження забур'яненості посівів за застосування різних прийомів з обробітку ґрунту.

Дослідження показали, що основний обробіток ґрунту в значній мірі впливав на врожайність зерна за чистого та змішаного посівів. Так, за умов, що сформувались під дією полицевого обробітку продуктивність вівса виявилась на 6,9 % вищою, ніж за дискування. Аналогічну тенденцію до зниження врожайності було зафіксовано і в агроценозі вівсяно-пелюшкової суміші, проте різниця виявилась більшою і склала 14 %.

Крім впливу на врожайність, обробітки ґрунту впливали і на якісні показники врожаю вівса та пелюшки. Так, максимальну масу снопа – 1078 г/м² формували рослини вівса та пелюшки на варіанті, де проводили дискування на 10-12 см, а овес висівали в сумішці з пелюшкою. Максимальна маса 1000 насінин вівса - 35,2 г і пелюшки - 141 г формували рослини вівса та пелюшки на варіанті, де проводили оранку на 20-22 см.

Отже, застосування як основного обробітку ґрунту оранки на 20-22 см забезпечило формування вищої, порівняно з дискуванням на

10-12 см, врожайності та якості зерна вівса як у монопосіві, так і за висівання його у суміші з пелюшкою.

Література

1. Мерленко І.М. Важливість маркування продукції при альтернативних системах землеробства / І.М. Мерленко // [Електронний ресурс]. – режим доступу: [http:// archive.nbu.gov.ua /portal/Chem_Biol/Vnuvgr/2009_1/v4507.pdf](http://archive.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgr/2009_1/v4507.pdf).

2. Офіційний сайт Федерації органічного руху України // [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.organic.com.ua/uk/news/315-press-conference>.

3. Манько Ю.П. Бур'яни та заходи боротьби з ними / Ю.П. Манько [та ін.] – К.; 1998. – 240 с.